

Interview met Obbe H. Norbruis.

De twee boeken die je schreef verraden een eigen kijk op Gedeeld Cultureel Erfgoed. Je besteedt vooral aandacht aan het verhaal achter de gebouwen. Hoe is dat verklaarbaar ?

Misschien is het mijn stedenbouwkundige oriëntatie. Ik heb, om eerlijk te zijn, niet veel met het woord 'erfgoed'. Dat woord is gecreëerd voor beleidsdoeleinden. Een gewoon mens zal er niet warm of koud van worden als een voorwerp of een gebouw het label 'erfgoed' heeft. Bijzondere dingen (voorwerpen/gebouwen etc.) uit het verleden hebben iets te vertellen. Door dat verhaal gaat een historisch pand pas 'echt leven'.

Waarom is dat verhaal zo belangrijk voor het Cultureel Erfgoed in Indonesië?

Zowel in Nederland als in Indonesië weet men niet goed wat Nederland daar achterliet. De meeste gebouwen zijn heden ten dage nog in gebruik, maar de historie ervan is vaak onbekend. Er is in de koloniale tijd weinig gedocumenteerd en de bouwtekeningen van toen zijn onvindbaar.

Hoe gaan de erfgoed organisaties in Indonesië met die onwetendheid om?

Ze ervaren dat als een groot gemis. Elke grote stad heeft zo'n organisatie, elk daarvan staat in de kinderschoenen. Ze willen zich maar wat graag bewijzen, maar omdat bouwtekeningen en andere informatie ontbreekt kunnen ze betreffende gebouwen niet op de klassieke manier, lees architectuurhistorisch, in kaart brengen. Vermoedelijk lieten, mede daarom onze eigen professionals dit stukje Nederlandsche architectuurgeschiedenis de afgelopen 70 jaar liggen.

Is de vooroorlogse architectuur in Indonesië heel anders dan die in Nederland?

Ja heel anders, hoewel je wel invloeden terugvindt van bijvoorbeeld de Amsterdamse School, die op haar beurt weer beïnvloed is door de Indonesische kunstnijverheid. Over de jaren werkten in het voormalig Nederlands Indië nagenoeg alle architecten bureaus in verschillende stijlen. De architecten stonden open voor de internationale architectuurstromingen van dat moment, terwijl men in Nederland vanaf 1900 meer een eigen (baksteen)bouwstijl probeerde te ontwikkelen alvorens voor het modernisme te kiezen.

Gaan ze in Indonesië net zo met hun historische gebouwen om als in Nederland?

Nee, ook dat is anders. In Nederland staan historische gebouwen er vaak òf zeer opgepoetst bij òf ze zijn in het nabije verleden helaas gesloopt. Denk aan de vele postkantoren en bankgebouwen. Zodra die hun functie verloren door fusies of reorganisaties, volgde vaak sloop. Pas de laatste jaren wordt bij ons serieus gezocht naar een geschikte herbestemming van een markant pand. In Indonesië zijn de meeste postkantoren uit de Nederlandse tijd, nog in gebruik. Dat geldt ook voor de meeste bankgebouwen, ondanks hun enorme groei. Waar onze bankinstellingen zijn verhuisd naar kantorenlocaties, zit de directie daar vaak nog in het oude representatieve pand uit de Nederlandse tijd, terwijl in de achtertuin een hoge kantoortoren voor het personeel is verrezen. Dat laatste wordt in Nederland stedenbouwkundig al snel 'onverantwoord' genoemd. Ik vind het wel iets hebben dat de directeur nog in dezelfde kamer zit als zijn voorgangers. Vaak hangen aan de wand de portretten van al die mannen – 't zijn altijd mannen-, inclusief die paar Nederlanders. Ja, ze doen daar minder ingewikkeld over het verleden dan wij.

Hoe zit dat met historische panden zonder functie?

Die raken in Indonesië helaas al snel in verval. Het lijkt alsof niemand zich daar echt verantwoordelijk voor voelt. Vaak zijn er vele eigenaren. Ze kennen geen kadaster zoals wij. Ik hoop dat de aandacht voor die gebouwen groeit als men het verhaal erachter weet, maar ook dat men dat verhaal kan linken aan de eigen geschiedenis, net als bij die portretten. Historische gebouwen vertellen de geschiedenis van een stad, die zich daarmee zichtbaar kan onderscheiden van andere steden.

Hoop je daaraan iets te kunnen veranderen met de verhalen in je boeken?

Ja zeker. De erfgoed organisaties en enkele universiteiten, lieten mij schriftelijk weten uit te zien naar de Engelse edities van beide boeken. Daar werk ik nu aan, maar daarvoor heb ik nog wat geld nodig en dat hebben zij helaas niet. Met een zucht, ja de verhalen achter die gebouwen zijn belangrijk. Immers als je niet weet wat je in huis hebt, dan kun je er ook moeilijk zuinig op zijn.

Obbe Norbruis is inmiddels ook bezig om de historie van andere gebouwen en hun architecten uit het vooroorlogse Indonesië te achterhalen, zodat ook die onder de aandacht komen. 24 Maart 2019 zal hij een lezing geven over 'het behoud van Nederlands-Indische architectuur en stedenbouw' op het Landgoed Bronbeek. Via deze link kunt u hier meer informatie over vinden:

<https://kumpulan.nl/themazondagen/>